

Varga László

Miért szabad imádkozni?

Magamfajta öregembert, akinek még a vérében vannak az 50–60 évvel ezelőtt tanultak, sokszor megdöbben az, hogy az újabb nemzedékek milyen messze kerültek a mi általunk természetesnek, magától értetődőnek érzett és tudat alatt is tudott dolgoktól a vallás terén. Hihetetlen az a hiány, amit az elmúlt évtizedek okoztak ezen a téren, s ez bizony, akármilyen irányba fejlődnek a társadalom köztudata, mindenképpen a műveletlenség határát súrolja. Nem azért írom ezt ilyen keményen, hogy megrójam azokat, akik így nevelődtek. Inkább azt szeretném tudatosítani, hogy akár hisz valaki, akár nem, vannak bizonyos dolgok, amelyeket egy európai embernek tudnia kell, még akkor is, ha nem értelmiségi, hát még akkor, ha igénye van arra, hogy értelmiséginek ismertessék el. Nem olyan sok az, amit egy átlagos mai értelmiséginek tudnia kell a vallásról. De azt a keveset nem lehet kihagyni a saját műveltségéből. Azután, ha úgy találja, hogy az számára érdekes, utána nézhet a részleteknek, vagy nem néz utána, rajta áll. De csak akkor döntheti el, hogy értékes-e számára a hit, vagy tagadni fogja, mert ha tagadni akarja, akkor is tudnia kell, hogy mi az, amit tagad. A tagadás ugyanis viszonyt fejez ki azzal, amit tagad az ember. Nem tagadhatom azt, amiről soha nem is hallottam. Mondhatom, hogy nem érdekel, de létét ismeret nélkül nem tagadhatom, ha mások, szintén művelt emberek, akik közelebbről ismerik a kérdést, állítják, hogy valóság, és értékes valóság. Ez nem csak a hitre, bármire érvényes, ami az általános műveltséghez tartozik.

Európa lakóinak többsége ma is keresztyén. Európa irodalma, művészete, történelme teljesen érthetetlen, ha nincs fogalmunk a keresztyénség alapelemeiről. Azért olyan szomorú, hogy a kommunizmus pedagógiája félművelteket faragott nemzedékekből, ha azok magánúton nem pótolták hiányaikat, nem csak a vallás terén, de ott a legszembeütőbbben. Azért érthetetlen, hogy még ma is sokan tiltakoznak az ellen, hogy ezeket az alapelemeket tanítsák meg az iskolákban. Valami igazuk van a maguk szempontjából: a hit hallásból van, s a hit kérdései annyira közel állnak az emberek, főleg a fiatalok lelkéhez, Isten Lelke bizony könnyen megragadja őket, s aki azt ellenségnek tekinti, félhet tőle, tehát joggal kerüli. De miért? Állíthatja ma valaki, hogy bármilyen szempontból hátrányt jelent valakinek az, ha közel kerül Istenhez?

A természettudománynak már régen nincs olyan tétele, mely ellentétben állna a keresztyén hittel. Aki még ma is úgy gondolja, vigyázzon és nézzen utána természettudományos ismereteinek, mert menthetetlenül száz évvel van elmaradva éppen a tudomány terén. A gazdasági életben ma legfontosabb a megbízhatóság. Megbízható tisztviselőket, üzleti partnereket, kis és nagyiparosokat keres minden vállalkozó. Meri valaki azt állítani, hogy a hívő keresztyének kevésbé megbízhatók, mint az ateisták? Hogy lenéznek? Az már a múlté. Aki ma lenézi a

hívő embert, csak magáról állít ki szegénységi bizonyítványt, mert már a teljes közvélemény tudja, hogy nincs rá semmi oka. Hogy értelmetlenséget hisz és beszél? Igen sokan voltunk, akik egész idő alatt tudtuk, hogy a marxizmus zavaros értelmetlenség és csak a fegyverek képesek fenntartani, önmagától életképtelen. Bebizonyosodott, hogy nekünk volt igazunk. De a hit akkor is, ma is erőt ad azoknak, akik hisznek, kára még senkinek nem volt belőle, sem oka arra, hogy szégyellje bárki előtt.

De az, aki az utóbbi évtizedek iskolai oktatása alapján próbál a hit kérdéseire hozzászólni, igen hamar kerül abba a helyzetbe, hogy kinevetik vagy lesajnálják. Az pedig mindenkinek kellemetlen.

Egy érdekes vita adott időszerűséget ennek a kérdésnek. A magyarországi választások előtt valaki az interneten arra hívta fel a levelező listák tagjait, hogy imádkozzanak a választások jó kimeneteléért. Egyesek örömmel fogadták a kezdeményezést, vállalták és tovább adták a felhívást. Ugyanakkor mások mélyeséges megbotránkozásuknak adtak kifejezést. Hogy szabad a politikát belekeverni az imádságba!? Hogy szabad az imádságot, ami a legbensőbb magánügye a hívőnek, közügyvé tenni!? Hogy szabad az imádságot kivinni a közélet piszkos piacára!? Egyáltalán mi köze az imádságnak a közülethez!? Szabad-e országos ügyekért, közügyekért imádkozni?

Olyan őszinte és komoly volt a tiltakozás, hogy a teológusoknak, lelkipásztoroknak, hívő embereknek feltétlenül el kell gondolkozniuk ezen. Nem ellenséges oldalról jött, sőt inkább azok részéről, akik az imádság tisztaságát és szentségét féltették attól, hogy belekeverjék a profán világ szennyébe. De az is azonnal világossá vált, mennyire nem értik a tiltakozók, hogy mit jelent imádkozni.

Az imádság alapmintája a Miatyánk. Azt pedig nem is lehet elmondani magánügyként, mert Krisztus azt többes számban fogalmazta. Még a legszemélyesebb kérése, a bűnbocsánat kérése is „a mi bűneinkre” vonatkozik. Mit ér, ha Isten megbocsátja az *én* vétkeimet, ha a többiek kárhozatra veti? Kedvem volna egyedül élni az örökkévalóságban? Az első kérdésnél már világossá válik, hogy a csak magamért mondott imádság, ha nem is önzést, de talán még annál is rosszabbat: magánakvalóságot, elszigetelődést, elidegenedést, a közösség nem vállalását jelenti. Nem állhatok Isten elé egyedül, csak önmagamért.

További mintái az imádságnak a zsoltárok. Átnéztem a zsoltárokat. Kb. hatvanat találtam a százötvenből, mely egyes szám első személyben énekel, annak fele tűnik úgy, hogy magánügyben szól az Úrhoz, másik fele a közösségért imádkozik. A többi kilencven fogalmazásában is a közösség éneke. Kiemelném a 61., 72. és 130. zsoltárt. A 61. a legszemélyesebb panasszal kezd, a néppel közösen kapott reménységben folytatja, s a királyért mondott imával fejezi be. A 72. ki-mondottan politikai imádság. A királyért, uralkodása sikeréért, az ország előmeneteléért, a nép boldogulásáért szól az imádság, lendületes stílusban, őszinte, személyes kívánságképpen. A 128. a boldog ember személyes hálaadása. Utolsó kívánságai: „Áldjon meg téged a Sionról az Úr, hogy láthasd Jeruzsálem jólétét egész életeden át, és megláthasd unokáidat is! Békesség legyen Izráelben!” (új

fordítás) Hogy lehetne itt elválasztani a személyes imádságot a közösségért, a házáért, a nemzetért mondott imádságtól? Miért nem fél a zsoltáríró attól, hogy az imádság szentségét megfertőzheti a politikába, a közügyekbe való „belekeverés”? A hívő zsidó számára mindmáig elképzelhetetlen, hogy saját sorsát, így saját személyes kérését ne a népe közösségében vigye Istene elé.

Változtatott ezen az Újszövetség? Jézusról ez van megírva: „A te házad iránt való féltő szeretet emészt engem.” (Jn 2,17) Pál a legnagyobbat, hihetetlenül nagyot állít. Egész életét az üdvösség vágya és bizonyossága irányítja. („Ami mögöttem van, azt elfelejtve, ami pedig előttem van, annak nekifeszülve futok egyenest a cél felé, Isten mennyei elhívásának jutalmáért a Krisztus Jézusban.” Fil 3,14.) Ezzel szemben Róm 9,3-ban így ír: „Azt kívánnám, hogy inkább én magam legyek átok alatt, Krisztustól elszakítva, testvéreim, az én test szerinti rokonaim helyett, akik izráeliták...” Mindent, a halált is vállalja a pogányok üdvösségéért a saját üdvössége reményében, de még a saját üdvösségéről is hajlandó lenne lemondani nemzete érdekében. Ennél mélyebb és őszintébb nemzetszeretetet még magunk között se találunk.

Parancsunk van, hogy a közösségért, sőt a közösség politikai vezetőiért, így imádkozunk: „Arra kérlek mindenekelőtt, hogy tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért, a királyokért és minden feljebbvalóért, hogy nyugodt és csendes életet éljünk teljes kegyességben és tisztességben. Ez jó és kedves a mi üdvözítő Istenünk színe előtt.” (1Tim 2,1–3) A legmesszebbmenő biztatás pedig így szól: „Minden gondotokat hagyjátok órea, mert néki gondja van rátok.” (1Pt 5,7) Csak a saját személyes gondjainkat? Nem tapasztaltuk még eléggé, hogy ha a közösség bajban van, minden tagja megszenvedi? Nem volna szabad magunk saját gondjaként bízni Istenre, alázatos, könyörgő, saját kérésünként eléje tárt imádságban közösségünk, egyházunk, nemzetünk gondjait? Ellenkezőleg! Aki csak önmagáért, esetleg a saját legközelebbi hozzátartozóiért imádkozik, könnyen az önzés bűnének vádját vonja magára.

A teljes Szentírás szerint Isten minden gyermekét a közösség tagjaként tartja számon. „Ti pedig a Krisztus teste vagytok, és egyenként annak tagjai.” (1Kor 12,27) Ez az íge nyilván csak az egyházra vonatkozik. De az egyház mindig a tágabb közösség része, s kötelessége, hogy felelősséget vállaljon azokért is, akik még nem tagjai, abban a reményben, hogy Krisztus értük is meghalt, s úgy kell rájuk tekinteni, mint az egyháznak reménységben és jövőben elérendő tagjaira.

Az előttünk élt nemzedék magától értetődően, soha meg nem kérdőjelezve imádkozott egyháza gondjai mellett népe, nemzete, vezetői gondjaiért. Ne higgyük, hogy kevésbé voltak jó keresztyének, mint a mi nemzedékünk. Ne féltsük az imádságot attól, hogy megszentelteleníti az, ha a közösség minden nyomorúságát imádságban visszük Isten elé. Még a politika nyomorúságait is. Szentebb az imádság annál, minthogy bármilyen őszinte kívánság és aggodalom megszentelteleníthetné. Merjünk szót fogadni, s ha nagyon féltjük népünket, annak sorsát és jövődjét, nem csak szabad, sőt kötelességünk ezt a gondunkat is Isten elé tárnunk.